

CSONGRÁDI LAP

VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Szerkesztőség: Weisz Márk könyvkereskedése, hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza.	Előfizetési díj: Egész évre 8 kor. Fél évre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Egyes szám ára 16 fillér. Megjelen minden vasárnap reggel.	Kiadóhivatal: Weisz Márk könyvkereskedése, hová az előfizetési és hirdetési díjak küldendők. Nyiltér petit sora 60 fillér.
--	---	--

Iparosok szövetkezeteik!*

Vannak-e olyan emberek a világon, akiknek nem kell pénz?

Igenis vannak, de csak Magyarországon.

S kik ezek?

A mi kisiparosaink.

A kereskedelemügyi miniszterium a kereskedelmi és iparalaptól, de a kereskedelmi célokra megszavazott összegekből is egy évtized óta segélyez gyárakat, iparosokat és ipari szövetkezeteiket. De az ipari szövetkezeteik ezekből a nagy pénzekből hosszabb ideig igen kis összegeket kaptak. S miért?

Ennek magyarázata, mint a kereskedelemügyi miniszterium 1895. és 1896. évi jelentéseiben olvashattuk, az, hogy «az érdekelttség köréből nagyobb igények nem támasztattak és így nem is voltam azon helyzetben — mondja a miniszter — hogy többet engedélyezzek. Távol van azonban tőlem, hogy a kérelmek hiányából arra következ-

* E kitűnő cikket dr. Horváth János fenti című művéből közöljük abból az alkalomból kifolyólag, hogy iparosaink a szövetkezet megalakítását tervezik.
Szerk.

tessek, mintha e téren szükséglet fenn nem forogna.

Már az 1896. évi költségvetés tárgyalása alkalmával — folytatja a miniszter — volt szerencsém jelezni ellenkező nézetemet és a meg-ejtett tanulmányok meggyőztek arról, miszerint az érdekelttség e téren észlelhető *közönye* nem a bajoknak és orvosszerűeknek fel nem ismeréséből, hanem onnan ered, hogy a szövetkezeteiket létrehozni, azok ügyeit helyesen vinni, megfelelő utmutatás, vezetés és ellenőrzés nélkül nem képesek még akkor sem, ha a közös erővel kifejthető működéshez az olcsó tőkék rendelkezésre állanak.»

Ha most már tekintetbe vesszük, hogy az 1895. és 1896. években Magyarországon mintegy 47 ipari szakszövetkezet állott fenn és ha a miniszter valamennyit csak az alábbi összegű állami segélyben részesítette, bátran mondhatjuk, hogy volt idő, midőn a magyar kisiparosnak nem kellett pénz, mert nem tudott vele banni és nem tudott hozzájutni.

De nemcsak a XIX. században

volt ez így, hanem a XX. században is megtörtént és megtörténik, hogy az iparosok azt jelentik ki: «Nekünk nem kell sem hitel, sem pénz, hanem csak munka és olyan szövetkezet, mely munkánkat megveszi.»

Mennyiben állhat fenn ily szövetkezet, azt majd hátrább fogjuk meglátani, de mint jellemző vonást itt kellett kiemelnünk.

Mindamellet, ha a kisiparosok egy részének nem kellett is pénz, lássuk, mennyi segélyt adott a kereskedelemügyi miniszterium az ipari szövetkezeteknek. Ez az összeg kitett

az 1895. évben	33,000	koronát
» 1896. »	40,397	»
» 1897. »	84,774	»
» 1898. »	34,000	»
» 1899. »	70,000	»
» 1900. »	240,000	»
» 1901. okt.-ig	200,000	»

Ezek szerint az utóbbi három évben már jelentékeny, sőt a többi segítségekhez viszonyítva aránylag nagy összeget juttatott a kereskedelemügyi miniszterium az ipari szövetkezeteknek. De másként is

T Á R C A.

Örvények.

— Eredeti regény a budapesti életből. —

9

Ira: Négysz.

A szerelem nem alszik.

— Nézze csak, Fejes úr, ott van a Mariska, igen szemrevaló, kedves leány, legjobban tenné, ha feleségül venné, annál is inkább, mert jól tudom, hogy ő nagyon szereti magát . . .

— De én magát szeretem és el akarom venni, — vágott közbe a legény.

— Számoljon azzal, — folytatta a leány, — hogy én nem lehetek a maga felesége, mert én nem szeretem úgy magát, mint a Mariska s nem is illünk egy egymáshoz.

A legénynyel fordult egyet a világ, valamit akart mondani, de hasztalan erőlködött, torkára fagyott a szó.

— Egyébként, Fejes úr, — fűzte tovább Etelka — megbocsát, de nekem korán kell felkelnem és le akarnék feküdni.

— Hát . . . hát nem szeret engem, nem akar feleségem lenni, Etelka kisasszony, hát ennyire elkészeríti az életemet . . . Isten áldja meg! — Ezzel kezét akart csókolni a leánynak, de ez elkapta még idejében. A legény eltávozott.

Kábult a feje, mikor az utcára ért. Ré-

szint a még fejében levő italtól, részint a leány szavaitól, melyekkel határozottan visszautasították, felajánlott szívet összetipták, nagy szerelmét megcsufították. Maga sem tudta, hogy mit tegyen, hová, merre menjen. Korcsmába nem akart betérni, mert tele volt a sok bortól, hát csak ment, amerre lába vitte. A hideg szél kegyetlenül csapkodta arcát, csipkedte, égette füle hegyét és ujjait, borzongott egész testében, de azért csak haladt céltalanul előre, míg csak egyszerre a sötét, elhagyott városligetbe ért. Köröskörül néma csend honolt, a kopár fák nesztelenül ágaskodtak az ég felé, a sötétséget tetézte a nagy köd és megállott, — gondolkodott, majd monologizálni kezdett:

— Ejh, ez az élet nem ér egy megveszekedett krajcárt sem. Az ember csak kinlódik ezen a világon, dolgozik, fárad és nincs látszata. Még boldog az ember, ha nem józan, legalább feledi a sok bajt, bánatot, szegénységet és nyomort, mely kijut bőven a magamfajta legénynek. És az a szerelem, minek is teremtette az Ur-isten, minek is ösmeri azt a szegény ember, mikor kinevetik, kigúnyolják érte. Ez lesz a megölöm, ez lesz a halálom, érzem, tudom. Bolondot teszek még magamban egyszer széles kedvemben, hajh, de akkor táncol majd az egész világ,

járja velem majd a kalamajkát . . . Etel, Etel, vert volna meg az Isten, mielőtt megismertelek!

És mintha álmodnék, lehunyta a szemét. Mikor kinyitotta, a sötétség mintha megkésztetődött volna, oly sűrű lett, hogy még a fákat se látta. Belemélyeszté, erősen kitágítá szemét a nagy semmisségbe és köröskörül merő sötétség, csupa feketeség volt minden . . .

Szövetkezés a sötét bűnre.

Fejes István annyira el volt mélyedve, hogy alig érezte, hogy valaki a vállára tette kezét. Csak mikor megszólalt az idegen, fordult meg. A nagy sötétségben nem vette ki tisztán az alakot, de hangja után ítélve, teljesen ismeretlen volt előtte. A busoló legény eleinte holmi utonállóra gondolt és már öklét ütésre készen tartotta, de az alak megnyugtatta a felől, hogy nem szándéka őt kifosztani, mert úgy is tudja, nincs semmije és hallotta panaszos kifakadásait.

— Hát mit akar tőlem az ur?! — mondá nyers hangon fejes.

— A maga szerencsését megalapítani, barátom, — válaszolt nyugodt hangon a különös idegen.

— Mi köze magának az én szerencsémhez vagy szerencsétlenségemhez? — folytatta István és még mindig gyanakvóan nézett az ismeretlenre. (Folyt. köv.)

Ferencz József keserűviz

az egyedül elismert kel-
lemes ízű természetes
— hashajtószer —

megváltozott a segélyezés módja, mert ez szabályozást nyert.

(Folyt. köv.)

Magyar kéz munkája.

Nemzetek nagyságának hőmérője büszkeségük. Nem az teszi nagyságukat, ami értékes bennük, hanem az érték öntudata.

Még ha büszkeségünk tárgya hamis érték is, a büszkeség érzése nemzeti erő, amit nagygyá kell nevelni. Mert habár hamis értékek nem csilloghatnak sokáig a büszkeség fényében, az üres büszkeség csakhamar értékes tárgyat keres és követel magának. Ezért kell nevelni a büszkeséget, mert ha kezdetben hiú is, később megérdemeltté válik.

Sokáig csak arra voltunk büszkék, amit az Isten adott: földünk és bérceink gazdagságára, dús termésére. Megértettük az idők szavát: nemzetek nagysága nem lehet többé egyedül Istennek ajándéka, hanem első sorban saját fiai szelleme és munkás kezei alkotásainak eredménye.

Szellemi alkotások terén eddig is sokkal dicsekedhetünk és hála közoktatásügyünk felvirágzásának, oly vetésre tekinthetünk, mely a jövőben az eddigieknél is gazdagabb szellemi termést ígér.

Kezeink alkotásai, iparunk a többi nemzeteké megett van ugyan, de ezen a téren is tettünk már egy nagy lépést: a mink van, azt ápoljuk és büszkék vagyunk arra. A nagy nemzetek között ipari büszkeségünk még csak hamis csillogás, de ezt a büszkeséget növelnünk kell, mert az öntudat ereje lappang benne, azé az öntudaté, hogy ily fejlett iparra van szükségünk, melyre méltán lehessünk büszkék.

Szűk hatáskörömben tettem én egy kísérletet, egy kezdő lépést, melyet lehet, hogy elfogult vagyok, a mikor hiszem és alkalmasnak tartom arra, hogy iparunk felvirágztatására némi gazdasági lendületet teremtsen, de ezt a lépésemet arra nézve már valóban jónak, fontosnak tudom, hogy hazai iparunk pártoló szeretetét a serdülő ifjúság lelkébe oltsa. Növendékeimet magam köré gyűjtöttem s fel-szólitottam őket — azon ohajomnak adtam kifejezést — hogy ruházati és egyéb ipari szükségleteiket egyedül magyar ipari termékekből fedeznék. Ezt a kérésemet ők egy szívvel-leléssel, mondhatom nagy lelkesedéssel magukévá tették. Hogy ez könnyen és sikerrel legyen keresztülvihető, hogy a kívánt szükségletek előállíttassanak és megszerezhetők legyenek, ipartelepekkel és kereskedőkkel lépek összeköttetésbe és hiszem, hogy vászon, ruhaszövet, harisnya, cipő, keztü, kalap stb. mind hazai és hozzá még jó minőségben lesznek beszerezhetők. Gondom lesz arra, hogy kezdettől az intézet növendékei a legközelebbi tavaszi ruházatkodásnál már mind magyar iparos kezek munkáját szerezhessék be.

A hazai iparpártolás hasonló módjára szándékozom a többi tanító és tanítónő-képzők s az összes népoktatási intézetek vezetőit megnyerni.

A mit egy el nem érhet, elérheti ezer és ezer, ha karöltve dolgozik.

Tömörüljünk! Ne csak akkor, amidőn a saját egyéni érdekeink azt megkívánják, de vállatve sorakozunk most, a mikor a szomszédos népek ipari munkássága kiaknázz bennünket, elszegényedéssel, gazdaságilag elnyomással fenyegeti az országot. Sorakozunk és a mint azt egyesek hiszik, hozzunk áldozatot, pedig nem áldozat az, csak kötelességet teljesítünk saját vereink, a hozzánk tartozók és önmagunk iránt. A hol pedig csak kötelességet teljesít valaki, ott áldozatról nem lehet szó.

Hiszen csak rövid ideig kell majd beszerzéseinknél jelenlegi szegényes iparunkhoz alkalmazkodni, nemsokára ha belátják, hogy tőkéjük, munkájuk biztosítva van, iparosaink és gyárosaink alkalmazkodni fognak szükségleteinkhez. Alig tettem a kezdő lépést, az első felhívást, elértem

azt, hogy az egyes gyárosok, a kiket minta és árjegyzék küldésére szólitottam fel, már is ajánlkoztak figyelembe venni gyártmányainknál mindazt, a mire beszerzéseinknél szükség lesz.

Most, természetesen agitáció szükséges ehhez és ha igen tisztelt szerkesztő Úr e cikkemet b. lapjában pártfogásába veszi, az agitáció sikeréhez nagyban hozzájárul. Kívánságára esetleg rendelkezésére bocsáthatom az eddig megszerzett pár adatot, hogy hol és mi rendelhető meg. A tanügyi sajtó nyilvánossága úgy az ipari termelésnek, mint a gazdaságos és célszerű megrendeléseknek csak javára szolgálhat.

Kellően lelkes agitáció, állandó propaganda mellett az ifjú nemzedéknek hazai iparpártolása, mint a futó tűz terjedhet szét egész hazánkban, a szülők is beállanak gyermekeik tanítványainak és az ily módon elérhető tömegesebb fogyasztás képessé teszi iparunkat a megizmosodásra, úgy a termelt cikkek mennyiségére, mint minőségére és olesóságára nézve. Ne panaszkodjunk örökké szegénységünk miatt; de segítsünk önmagunkon: *tanítsuk* munkára a népet és *adjunk* nekik munkát.

Igy válhatik az istenadta Eldorádóból, a magyar szellem és kéz alkotásai által, igazán erős és nagy nemzet!

Balajthy Ilona.

UJDONSÁGOK.

— **Kedves vendég.** Folyó hó 23-án hétfőn délután váratlan kedves vendége volt a plebániának. Ugyanis az ujonan kinevezett csongrádi plebános, ngs. Porubszky József pápai kamarás váratlanul megérkezett, hogy lakását megtekintse. Rövid néhány órát töltött itt, amely idő alatt kedves modorával mindenkit megnyert. Néhány percre városunk főjegyzőjét is meglátogatta, a kiből egy kedves emlékü régi ismerősére talált. Ugy tudjuk, hogy márc. 14-én délután jön és 15-én fogja az első miséjét bemutatni.

— **A munka jutalma.** Lélekemelő szép jelenet folyt le a folyó hó 27-ikén megtartott vármegyei közgyűlésen. Ugyanis ekkor adta át dr. Csató Zsigmond főispán úr a földművelésügyi miniszter úr megbízásából Palásti Mátyás csongrádi lakosnak kitüntető oklevelét, és 100 korona jutalomdíját. Ritka mai napság már azon cseléd, aki mint Palásti Mátyás is 37 év óta szolgál Szántai Kis Istvánnál. Isten éltesse a derek magyart még sokáig.

— **Adományok a tanulók ingyen konyhájára.** Az elmúlt hét ismét hozott valamit az ingyen konyha intézményének. A mulatni vágyó emberek a maguk jóvoltára mellett nem feledkeztek meg a nélkülözőkről sem. Két táncvilágom rendeztetett az elmúlt héten az ingyen konyha javára, egyik a gazdáké, másik a kereskedő és iparosifjak bálja volt. Ezek szerint a következő adományok lettek az állami elemi isk. igazgató kezébe juttatva: Forgó Gergely úr a gazdából tiszta jövedelme fejében 68 korona 20 fillért, Pachér Béla úr a kereskedő és iparosifjak bálja tisztajövedelmét 12 korona 80 fillért, Gremspenger Sándor úr adománya 1 korona. Ezen heti készpénzadomány 82 korona. Lapunk előző számában nyugtatva 600 korona 37 fillér. Összes készpénz adomány 682 korona 37 fillér. Terményt adományozott id. Blázsik Mihályné 30 kiló burgonyát, 4 kiló babot, fél kiló törött paprikát. Fogadják a nemes lelkű adakozók a szegény gyermekek nevében az állami elemi iskola igazgatóságának halás köszönetét.

— **Az új plebános.** Amint mult számunkban megírtuk, a csongrádi plebánia négy hónapi szünet után betöltetett. Öméltósága gróf Csáky Károly jól érezte a csongrádiaknak hosszú időn át zaklatott helyzetét, s hogy szeretett híveinek örömet és kárpótlást szerezzen, minden áron keresztül vitte azt, hogy e fényes javadalmant az ő jelöltjének ngs. Porubszky József pápai kamarás úrnak adta. Mi szívünk mélyéből gratulálunk ehhez a szerencsés választáshoz és a legnagyobb örömmel üdvözljük ezt a tudós szelid lelkű papot, aki szívének kifogyhatlan szeretetével és előzékenységével egyesíteni fogja azokat, a kiket a mult gyűlölete elválasztott. Az elmúlt 4 hónap a melyet kedves nyugodtságban éltünk át, mintegy bevezetője volt annak a békének, melyet új plebánosunk ennek a csongrádi népnek valláskülönbség nélkül hoz. Vezérelje is a Gondviselés mielőbbi közénk, hadd ismerje és hadd szeresse meg ezt a tiszta magyar népet, amely tenyerén

hordja és tántoríthatatlanul tud ragaszkodni az ő igazi papjához.

— **Száznegyvennégy pályázó.** A vármegyei járási útízbiztosi három állásra meghirdetett pályázat f. hó 23-án járt le; az új ügyviteli szabályzat értelmében azonban a meghirdetett pályázati határidőkön 5 nappal túl érkező pályázati kérvények is figyelembe veendőek. A f. hó 25-ig délelőttig, bár az öt nap még nem telt el egészen, erre a három állásra nem kevesebb, mint száznegyvennégy pályázati kérvény érkezett be az alispánhoz és a pályázottak közt a társadalomnak csakugyan minden rétege képviselve van, kezdve az aktív katonatisztól, le egészen a legegyszerűbb polgárig, aki az alispánt még kegyelmes úrnak cimezi.

— **Az ingyen konyha egy hete.** A lefolyt héten napoként 115—120 tanuló nyert ellátást az ingyen konyhán s összesen 380 adag kenyér és 420 tányér leves lett kiosztva. Hétfőn rántott leves kolbászzal, csütörtökön rizs, pénteken zsemlye gombóc leves került fogyasztásra.

— **Eltűnt fiú.** Cseh Ferenc polgártársunknak Albert nevű 14 éves fia hazulról eltávozott és vissza nem tért. Kétségbeesett atyja az egész határt és a szomszédos községeket bejárta, hogy nyomára jöjjön eltűnt fiának. Hallott is olyan forma hirt, hogy a fiút Alpár táján látták bolyongani, de nyomára nem akadtak. Körözése országsszerte elrendelvetett.

— **Államépítészeti kirendeltség Szentesen.** Aminek elnyeréséért négy főispán alatt kitaró következetességgel küzdött Csongrád vármegye vezetősége, hogy vármegyénk vagy Szegedtől függetlenül külön államépítészeti hivatalt, vagy legalább elkülönített államépítészeti kirendeltséget kapjon: néhány nap alatt valóra válik az. Mert csak napok kérdése immár, hogy a kereskedelemügyi miniszter az a leirata, melyben a vármegye közönségével tudatja, hogy Szentesen, a vármegye területére külön államépítészeti kirendeltséget szervez és ugyancsak néhány nap kérdése az is, hogy e kirendeltség személyzetét is kinevezik. Ez ma már annyira befejezett tény, hogy már azt is határozottan tudjuk, miszerint a kirendeltség főnöke — fogja képviselni az államépítészeti hivatalt úgy a törvényhatósági, mint a közigazgatási bizottságban.

— **Számadás a csongrádi gazdák által f. évi február 22-én a Polgári Kör helyiségében tartott gazda-bál bevétele és kiadásairól.** Bevétel volt belépti jegyek után 247 K 40 fillér. Bál kiadásra fordított 247 K 20 fillér s a szegény tanulók ingyenkonyhájára javára adományoztatott 68 K 20 fillér. A jótékony célra felülfizettek: Faragó Antal és dr. Szarka Mihály urak 8 K 40—8 K 40 fillért, Bagossy József úr 6 K 80 fillért, Rotter Samu úr 3 K 40 fillért, Kukovec János dr, Molec Lajos és Mészáros Ede urak 2 K 40—2 K 40 fillért, Kókai Ferenc úr 2 K 20 fillért, dr. Vida Sándor, Eszes Mátyás, Rosenberg Ede és Bódi Rókus urak 2—2 koronát, Blázsik Mihály, Kókai Sándor, Oláh Mózes, Magyar István, Vladár Sándor és dr. Buk Herman urak 1 K 80—1 K 80 fillért, Forgó G. György úr 1 K 60 fillért, Borbás Sándor, Ungvári József és Viesner Lajos urak 1—1 koronát, Tary János és Kovács Elemér urak 80—80 fillért, Fehér Ignác Greskovits Pál, Deák István, Kraxner Dezső, Deák János, Mészáros Sándor, id. Bozó Ferenc, Pintér Pál, Ornyik György, Forgó G. Sándor, Blázsik Tamás, Deák Péter, dr. Sörös Miklós, ifj. Bozó Ferenc, Pitrik József, Máté János és Lyukonics Lajos urak 40—40 fillért. A jótékony cél nevében fogadják a felülfizetők a rendezőség halás köszönetét.

— **Munkás házak.** Tudvalevő dolog, hogy Csongrád községben az előjáróság munkás házakat akar létesíteni, melynek árát 20 év alatt törlesztenék le a tulajdonosok, mint hogy pedig ez nagy terhet róna az egyes tulajdonosokra Sohlya Gyula községünk érdemes jegyzője felkérte a mi-

niszt, hogy erre a célra kamatmentes kölcsönt nyujtana a községnek.

— **Hegyi Antal költözködésének epilógusa.**
A régi boldog időkben történt még, mikor Hegyi Antal naponkint gondoskodott róla, hogy tárgyalja eseteit a közvélemény, no meg a büntető törvényszék. Legszenzációsabb története az volt, mikor a misepénzek elikkasztásával vádolták. A szegedi törvényszék, majd az ítélőtábla is fölmentette Hegyit a vád alól. Ebből más kellemtelensége is támadt, még az ügy kezdetén Hegyinek. Mikor ugyanis a váci püspök felfüggesztette s fölmentette a plébánosi teendő alól, utasította, hogy hagyja el a parokhiát s adja át Droppa adminisztrátornak. Hegyi ez ellen a hercegprímáshoz, majd a római szentszékhöz folyamodott orvoslásért, majd 1898. szeptember havában megjelent a parokhián. Az természetesen zárva volt, következésképpen lakatost hivatott, felnyitatta és nagy processzióval vitette be a butorait. Az adminisztrátor hatósági közbelépést kért, csendőrök kerültek elő, a vége pedig az lett, hogy Hegyi és 38 társa magánlaksértésért és izgatásért került a szegedi törvényszék elé. Már minthogy a fanatizált tömeg agyonakarta verni a csendőröket. A több napig tartó tárgyalás úgy végződött, hogy a törvényszék csupán Fehér Imrét, Nagyistók Rókuszt és Nagy Józsefet ítélte el izgatás vétsége miatt 1—1 havi államfogházra és 50—50 korona pénzbüntetésre. Hegyit fölmentette. Így a szegedi ítélőtábla is, míg aztán — éppen a plébános szökése után egy héttel — a kuria megváltoztatta az ítéletet és magánlaksértésért 7 hónapot szózott Hegyire. Hegyi ugyanis az indokolás szerint a jelzett időben nem volt a plébánia ura s azzal, hogy erőszakkal hurcolkodott be oda, magánlaksértést követett el. A csendőrség ellen izgató három csongrádi földműves március másodikán vonul be a szegedi államfogházba, ahol ugyanis rég láttak már szürös vendégeket.

Mindenki tudja, hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrépamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók.

Hölgyek öröme! Ezekre menő elismerő levél bizonyítja, hogy a legjobb szer a szépség ápolására az általam készített híres dr. Lehman-féle arczkenőcs. Egy téglár ára 1 korona, hozzávaló szappan 80 fillér. Poudre 1 doboz 1 korona. Csak nevem és arczképpemmel ellátott téglélt kérjünk és fogadjunk el! Kérem egy próbarendelmenyt tenni. *Gyarmati* Emil városi gyógyszerháza a Szent-Háromság-hoz Baján. Viszonteladók nagy kedvezményben részesülnek. 13—20

Közönség köréből.

Hipp-hopp ott vagyok ahol akarok.

Sokáig elgondolkoztam, hogy milyen címet adjak ennek a néhány sornak, melyet most a hittanítás érdekében írni akarok, de úgy látom, hogy az odavetett cím elég találó lesz.

Figyelemmel kísértem a «Csongrádi Lapok» utóbbi számain, s ezek engem arról győztek meg, hogy Hegyi Antal felejtethetetlen volt plébánosunk a hittanítás terén egy új tarthatatlan állapotot teremtett.

Saját tapasztalataimból tudom, az újság közleményeiből meg olvasom, hogy az egyik hitoktató úrnál itt senkisé megrendelkezik. Ezt ugyan bajos elhinni, mert intézet fejelem nélkül nem létezhet, egyébként hát akkor miért van a Gondnokság, s mit szól ehhez tek. Blázsik Mihály igazgató úr?

Ma úgy áll a dolog, hogy az a hitoktató úr, ha akarja itt van, ha pedig úgy tetszik neki minden bejelentés nélkül utazik, s tanítónókkal helyettesíti magát.

Ez ugyan nagyon könnyű oldala a dolognak, no de így ott vagyunk, ahol ezelőtt voltunk, ismét csak a tanítók tanítják a vallást, azzal a különbséggel, hogy a fizetést felszedi más.

Mi gyermekeinknek, pontos és lelkiismeretes okta-

tását kérjük és követeljük is, s mindazokat mulasztással vádoljuk a szent ügy nevében, még ha adminisztrátorok is, akik kellő felügyeletet nem gyakorolnak.

A pontos vallásoktatás alapja a tiszta erkölcsöknek, erre pedig ma, a Hegyi által megmértelyezett közmórállás kitisztítása érdekében nagyon nagy szükségünk van. Mi lesz a katolikus népből, ha még az arra hivatottak sem érzik át azt a nagy felelősséget, melyet a vallásoktatás reájok ró.

Abban a jóreményben teszem le tollamat, hogy ezt a «hipp-hopp» rendszert az illetékes hatóságok, kellőképpen méltányolva a közvélemény megnyilatkozását, megszüntetik. — r.

Közgazdaság.

IV.

A fenyők (Dobozosak).

Kertjeink legszebb ékessége.

Még ezelőtt vagy 40 évvel azon nézet volt elterjedve, hogy az alföld és a bánát — a jelenlegi délmagyarországon, a nagy nyári hőség és szárazság miatt ezek nem tenyésznek s ezért csakis imitt-amott, többnyire urasági kertekben lettek ültetve, de nagyobb mennyiségben sehol.

Az által, hogy faiskolai telepek létesültek s ezekben mindennemű fa- és fenyőültetvények neveltettek, melyek a faiskolákat elhagyva, elültetve lettek; vagy 30 év előtt lassacskán azon meggyőződésnek adott hely, hogy az alföldön az acclimatizáció folytán, — hogy ez jól — s később, hogy ezek igen jól tenyésznek.

Ezen, az akkori időben ültetett fenyők, most szépségben mint minta-példányok állanak a szemlélő előtt, tenyészésük magaslátán, ékességükkel diszítve a diszkerketeket és parkokat.

A legszebb fenyőiskolák Délmagyarországon Temesvárott vannak s Temesvár különlegessévé váltak, melyek más vidékről származottak által felül nem multhatók.

A tenyésztésükre alkalmas mély televény, nehéz, kötött bányai talajban, mely az ültetés előtt 80 cm. mélyen meg lesz forgatva, oly dús gyökérzetet és tömött gyökérgöngyöt fejlesztenek, mint másutt más talajban sehol.

Ezen fenyők növése kifogástalan, alakjuk szabatos, a levél zöld élénk, annyira, hogy a külföld északibb tájairól származóktól pontosan megkülönböztethetők; a fenyőbetegség, a fenyő kártékony rovarai és más ellenséges elemek ott még nem léptek föl. A fenyőnemek megválasztásában is a leglelkiismeretesebb eljárás lett követve; mindazon nemek és fajok, melyek a magyarországi telet ki nem állották és a forró nyarat nem túrték el, a tenyészetekből kiméletlenül ki lettek irtva, úgy, hogy jelenleg csakis a legjobbak, azaz olyanok vannak a tenyészetekben megtartva, melyek úgy a hideg és melegnek, valamint a nagyon is vált zékony légköri viszonyoknak teljesen megfelelnek.

Igaz ugyan, hogy ezen tanulmányozás majdnem 20 évet vett igénybe, számtalan kísérleti telep létesített, sok munka, fáradság, szorgalom, kitarás és költség; több száz válfajjal lettek nagyobb-mérvű kísérletezések eszközözve, ezek nagy

mennyiségben ültetve, hogy az egyes fajok és változványok tenyészési és egyéni tulajdonsága megállapítható legyen; az így kiválasztott legjobb fajok most nagy mennyiségben ültetettek és tenyésztetnek úgy, hogy ezen fenyőiskolák most már látványossággá váltak.

A főfajok, melyek ezer és ezerszámban tenyésztetnek a következők:

A *Picea excelsa*, közönséges vörös fenyő s ennek változványai, mint a *Picea pungens*, szurós fenyő; a zömökebb növésű *Picea pungens glauca* és a fehéres kék tűjű *Picea pungens glauca argentea*, az ezüst fenyő; továbbá a *Picea americana alba*, az amerikai fehér fenyő.

A szép jegenye fenyőkből pedig: az *Abies balsamea*, balzsamfenyő; az *Abies concolor*, colorádó fenyő; a zömökebb növésű *Abies concolor glauca*; a canadai fenyő, *Abies canadensis*; úgy a már jól ismert *Abies pectinata*, jegenye fenyő.

Az erdei fenyőkből: *Pinus austriaca*, fekete fenyő; *Pinus Larix*, valódi vörös fenyő; *Pinus montana*, légfenyő és a szép *Pinus Strobus*, selyem fenyő. Ezeket követik a gyönyörű *Pseudotsuga Douglassi*, duglass fenyő és a *Pseudotsuga glauca*; a *Juniperus virginiana*, virginiai pyramis bóróka fenyő és a *Juniperus hybernica*, az oszlopdad bóróka fenyő; a *Taxus* vagy *Tiszafa*; a *Thunya*, életfa s ennek nagyszámu változványai.

A levélzetet váltó fenyők közül: a szép *Cyprus*, *Taxodium distichum*, mocsári cyprus; a *Larix europaea*, valódi vörös fenyő és a japáni karcu növésű vörös fenyő, *Larix leptolepis*.

Ezen fennebb jelzett fenyőnemek és változványok ültetvényezésekre a legjobbaknak nevezhetők.

Felelős szerkesztő: **Éder János.**
Társ-szerkesztő: **Holló Adolf.**
Kiadólaptulajdonos: **Weisz Márk.**

≡ BORBÉLY ≡

és fodrász-üzlet berendezés — alig használt teljesen jókarban levő — Kis-Kun-Félegyházán jutányos áron **eladó.** Bővebb felvilágosítás szereshető Keleti Adolf áruházában.

Hirdetmény.

Alulírott van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy helyben, **Mészáros Imre tanító úr házában, Molnár-utca 2. szám alatt március hó 15-től lakatos és épület műhelyt nyitok.** Kérem a nagyérdemű közönség szives pártfogását, bármilyen gép, épületlakatos és egyéb különleges vas munkák készíttetésével bizalommal hozzám fordulni, annál is inkább, mivel ezen a téren 24 évi szorgalmas munkálkodásom bő gyakorlati tapasztalathoz juttatott.

Becsés pártfogásukat kérve maradtam hazafias tisztelettel

Gremesperger Sándor
gépész és géplakatos.

Óh jaj!

Megfojt ez az átkozott köhögés!

Köhögés rekedtség és elnyálkásodás, ellen gyors és biztos hatásúak

Egger mellpasztillái,

az étvágyat nem rontják és kitünő ízűek.

Doboza 1 korona és 2 korona.

Próba doboz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„NADOR“ GYÓGYSZERTÁR

Budapest, VI., Váci-körút 17.

Éljen!

Egger mellpasztilla csakhamar meggyógyított.

Kapható Csongrádon: **Nigrinyi Zoltán, Ungvári József és Vladár Sándor** gyógyszerházában.

Köhögésben szenvedők
próbálják a csillapító és kellemes ízű
KAISER-féle
mell-bonbont.
2740 közjegyzői okirat,
amely arról tanús-
kodik, hogy biztos
gyógyulása a **köhögés, rekedtség,**
hurut és elnyálkásodásnak.
Amit helyette kínálnak utasítsuk vissza.
Egy csomag ára **20 és 40 fillér.**
Kapható Ungváry József és Wiesner Lajos
gyógyszerészeknél Csongrádon.

SZÓLÓOLTVÁNYOK

szokvány minőségben és
európai nemes gyökereken és szíva vesszők mélyen
tesztáltságot árasztanak. Oltványok ezre 90-100 frt.
Mindenk a legkiválóbb bor- és csomóelakokból, fajtástan, teljes
jótállással. Ha a szállítvány a megrendelésnek meg nem felel,
ugy az adó- és visszaszállítási költséget, valamint a megrendelő
nélküli kifizetett összegét hány nélkül azonnal visszafizetem. Így
mindenk ebből sajnálatát az én költsegeimen házához szállítva
tekintheti meg.

ÉLŐNEMZÉS.

Gladius csemeték és magvak.
Ortás téved, igen gyorsan fejlődő sárgapaprika. Ez az egyedül,
melyből egy örökös kelletés nevelhető pár év alatt, rendkívül cse-
lély kádással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még
se apró nyulak sem halhatnak át, úgy hogy a bekerített részek
költségek nélkül használhatók. Minden rendelkezés megköveteli
előzetes felmérést és kereslet utasítás mellőzhető.
Dobabb létezését végtelen sokaság igényel. Árjegyzékek
szegény és bérmentve küldetnek, rendelési kötelezettség nélkül. Az
árjegyzésen kívül egy oly könyvet kap esszel, ki címét egy leve-
lezéskor tudatja, mely nincsen az a ház vagy család, a hol an-
nak tartalmát használni ne forlantanák, városban, falan, pusztán,
pusztog vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is
közvetlen áll, kik rendelni semmit nem akarnak, mert benne
szegény oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy
szolgálatot tesznek.

Diócsemeték. Kétéves, ortási jövedelmet biztosító vol-
tánál fogva, ennek tenyésztése majd min-
den gazdaságban az utóbbi időben rend-
kívül átterjedt.
Cím: „Ermelléki Élő Szőlőoltvány-Telep” Nagy-
Kágya, u. p. Székelyhíd

Kovács Lajosnak

az Uri-utca 15. számú háza örök-
áron eladó, értekezni lehet a tulaj-
donossal bármikor.

Csongrádvármegye közigazgatási bizottsága.

170
k. 1903. szám.

Hirdetmény.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszternek
1903. évi január hó 24-én 4906 szám alatt
kelt rendeletével a csongrád-sővényházi
ármentesítő és belvizesabályozó társulat
kérelmére a nevezett társulat által létesítendő
belvizesabályozó céljaira Csongrád köz-
ség határában igénybe veendő területre
a kisajátítási eljárás elrendeltetvén, az
1881. évi XLI. t. c. 33. §-a alapján ezen
kisajátítási ügyben tartandó bizottsági el-
járás határidejéül a folyó 1903. évi március
hó 19. napját, helyéül pedig Csongrád köz-
séghezát tűztem ki, s egyidejűleg intéz-
kedtem, hogy a kisajátítási tervrajzok és
összeírások az illetékes község közházánál
1903. évi március hó 1. napjától bezárólag
1903. évi március hó 15. napjáig terjedő 15
napi időközben közzemlére kitétessenek.
Mirel az összes érdekelt feleket oly fi-
gyelmeztetéssel értesitem, hogy a kisajáti-
tási terveket és összeírásokat a fent jelzett
helyen a közzemlére tétel ideje alatt a
hivatalos órákban megtekinthetik. A tár-
gyalásnál jogában áll minden tulajdonos-
nak a kisajátítási terv ellen, s minden
telekönnyvi érdekeltnak a felajánlott ár
ellen felszólalni s kifogásait jegyzőkönyvbe
vételni, megjegyezvén, hogy a kisajátítási
terv megállapítása felett a bizottság akkor
is érdemileg fog határozni, ha az érdekelt-
tek közül senki sem jelen meg.

Kelt Szentesen, 1903. február 18-án.

Mátéfy
h. alispán.
h. elnök.

Van szerencsénk ezennel közölni, hogy
Aninai rúdvasunk
és **Resicai lemezeink**
a hatáságilag bejegyzett

«**Korona** minőségi véd-
farkas» jeggyel

vannak ellátva, mit figyelembe venni
kérünk. Szabadalmazott osztrák-magyar
államvasút társaság, magyar bányái,
hutái és uradalmainak igazgatósága.

Ne aggódjon

ha bármilyen betegség gyöttri is rendelje meg a pá-
duai Szt. Antal balszámot. Bámulatos az az ered-
mény melyet a páduai Szent Antal balszam gyó-
gyító hatásával elért, már néhány kórso elhaszná-
lása után is! Felnötteknél és gyermekeknél egyaránt
használható, főként a következő bajoknál:

Mindennemű gyomor bajnál, ét-
vágytalanságnál, főtájásnál, ha
az idegségből származik is, hi-
degelésnél, tüdő és mellbajok-
nál, influenzánál, hasbántalmak-
nál, székrekedésnél, vese és
májbajoknál, izom és csúzbán-
talmaknál, továbbá közzemléni
úgy bevéve mint bedörzsölve
utólérhetetlen hatása van.

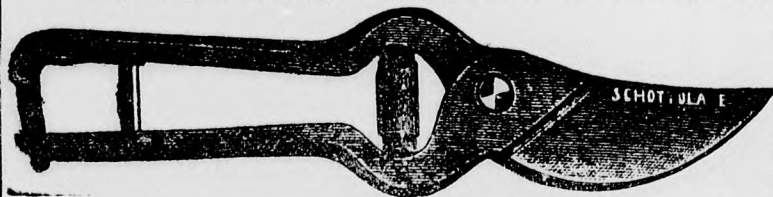
Kapható a feltalálónál
HÜBNER JÓZSEF gyógyszerésznél
BAJÁN.

Páduai Szt. Antal balszámot a világhírű vadica
szent forrás vizével készítem. Csak akkor valódi,
ha a feltaláló nevével és pecsétjével van ellátva
és kőkorsóban van. Ára 1 korona 20 fillér, hasz-
nálati utasítás mellékelve van minden kórsonál.
Hat kórso rendelésnél ingyen postai szállítást.

Schottola Ernő
a gumigyártás
meghonosítója

Budapest, Andrásy-ut 2.
A szőlőbeni tavaszi munkálatoknál legfontosabb két eszköz, u. m. szőlőmetező ollók és ojtókések
eg megbízhatóbb bevásárlási forrása.
Szőlőmetező ollók kaphatók egészen öntött acélból **jótállás mellett.**
Szőlőojtókések legfinomabb solingeni gyártmány, **drezdai modell** szerint, **jótállással.**
«Duplex» gumi ojtószalag a legmegbízhatóbb kötözészer fás- és zöldhajtáshoz, gyári árban.

Kimerítő képes árjegy-
zék ingyen és bérmentve
küldetnek meg.

Nincs többé tyúkszem!
Ha tyúkszemétől akar megszabadulni, elégséges
egy kísérlet a törvényesen védett és Biz-
tosan ható

Denzinger-féle „Viktória”
tyúkszem
kenőccsel
mely legrövidebb idő alatt a legkeményebb
tyúkszemet is eltávolítja.
Egy tégely ára 1 korona 30 fillér. 1 korona
50 fillér előleges beküldése mellett bérmentve
szállítja a feltaláló:
Denzinger Ádám,
Ujvidék Duna-utca 17. szám.

Baros-féle
„Ella” hajnövesztő szer

leghatásosabb szer a fejbőr
erősítésére és legalkalmasabb
a hajhullás megszüntetésére
miáltal a hajnövést előmoz-
dítja.
1 adag 3 és 5 korona.
Egyedüli készítő: **Baros Gábor**
Budapest, VII. Dohány-utca I. sz.
Kozmetikai toilette cikkek gyára.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Jorgó János óras: gyári raktár: Wien III/4.
Rennweg Nr. 75/B.

Levelezőlap elegendő, hogy gazdagon
illusztrált árjegyzékemet ingyen és bér-
mentve megkaphassa, olesó bevásárlás
céljából. Az üzleti eljárás szigoruan
tisztességes, rászedés teljesen kizárva.
Órajavitási műhely.
Mindennemű zsebóra új rugó behelyezése 40 kr.
Minden vásárolt vagy javított óráért **kezesség**
vállalok. Kivonat a nagy árjegyzékből:
7787 sz. legolesőbb, legjobb strapácóra
nickeltokban 36 órai járással frt **2.20**
8039 sz. valódi ezüst páncéllánc 15 gr. > **1.—**
7858 sz. ezüst remontoir dupla fedélű > **5.—**
8989 sz. ingaóra ütőművel, 2 sulyal
130 cm. magas > **11.50**
7939 sz. jó ébresztő óra > **1.20**
Sziveskedjék nevemre és házzámomra
75/B pontosan figyelni.

Ne vegyen
cimbalmot

vagy
harmóniumot,
míg
Reményi Mihály
műhangszerész
legújabb képes ár-
jegyzékét át nem ol-
vasta, mely ingyen és
bérmentve küldetnek
Budapestről
Király-utca 44 I. sz.